

أصول السنة

СУННАТАН БАХХАШ

بالغة الشيشانية

НОХЧИЙН МАТТАХЬ

تأليف: أحمد بن حنبل

Яздинарг: Ахьмад Ибн Хьанбал

ترجمة: فاروق بن تبال

Гочдинарг: Турпалан Клант Фарукъ

Islamannur.org

СУННАТАН БАХХАШ

«Муьлхха а Чина (Китай) махка вахча, хIара («Суннатан баххаш» олу) жайна Iамон, иза а кIеззиг хир ма дара!».

Къáди Абу ЯIлá

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Іабдус бин Малик ал-ІаттІара аьлла: «Абу ІабдуллахІ Ахьмад ибн Хьанбала (АллахІ реза хуьлда цунна) олуш хезна суна: «Вайн кхетамехь суннатан баххаш:

АЛЛАХІАН ЭЛЧАНАН (АЛЛАХІЕРА САЛАВАТ, САЛАМ ХУЬЛДА ЦУННА) АСХЬАБАША ЛЕЛЛИЙНАРГ ЛЕЛОР ДУ

1. АллахІан Элчанан (АллахІера салават, салам хуьлда цунна) асхьабаша леллийнарг лелор а, царна тІаьхьадазар а ду.
2. Керла юкьадаьхна хІуманаш (бидаІаташ) Іаддитар ду, хІунда аьлча хІора керла юкьадаьккхина (бидаІат) тилар лоруш ду.
3. Иштта (харц) кьийсамаш Іадбитар а, (харц) лаамашна тІаьхьабозучаьрца охьахийшар (я тІекаре вийлар) Іаддитар а ду.
4. Динехь девнаш а, кьийсамаш а Іаддитар а ду.
5. Вайн кхетамехь Суннат - АллахІан Элчанера (АллахІера салават, салам хуьлда цунна) схьадеьнарг ду.
6. Суннат - Кьурьанан тафсир а, и кхетош дерг а ду.
7. Я дустарш а дац Суннатехь.
8. Масалш далон йиш а яц цунна (Суннатна).
9. Я хьекьалшца а, я дегІан лаамашца (синхамашца) а кхеталуш дац иза (Суннат). Хила дезарг дуьххьалдІа тІаьхьавазар а, дегІан лаамаш Іадбитар а ду.

СУННАТЕХЪ ТІЕДИЛЛИНАЧУХ ДУ, НАГАХЪ ЦХЪАММА ЦУЪНАХ ЦХЪА ДАКЪА ІАДДИТАХЪ - ЦО И КЪОБАЛ ЦА ДАХЪ, ЦО ЦУЪНГА ИМАН ЦА ДИЛЛАХЪ - ИЗА СУННАТАН ОХІЛАНАХ БОЛУЧАРЕХ ЦА ХУЪЛУШ ДОЛУ:

КЪАДАРАХ ТЕШАР, ЦУЪНАН ДИКАНАХ А, ВОНАХ А

Суннатехъ тІедиллина ду, нагахъ цхъамма цуънах цхъа дакъа юкъахъ дитахъ, и, къобал а дина, тІе ца лацахъ, цуънах тешна а вацахъ - Суннатан охІланах хир вац иза.

Ткъа иза:

10. (Делан) къадарах тешар ду, цуънан диканца а, вонца а, цуънах лаъцначу хъадисех тешар ду. Къадарах тешар ду - «хІунда» я «муха» боху хаттарш а ца луш, боккъалла а, дуъззина тІеэца а деза и, кхоччуш теша а деза къадарах мел хъакхаделлачух.

11. Муълхха а цхъана хъадисан тафсир цахуучо а, шен хъекъал цуънах цакхетачо а - цуънах тоам бойла цо. Иза теша везаш ву цу (хъадисах), муьтІахъ а хилла, тІелаца дезаш ду цо и. Масална аьлча, «ас-Садикъул-Масдукъ» боху хъадис санна, цуънах терра къадарах лаъцна долу хъадисаш а. Изза ала догІу (Сийлахъ-Веза АллахІ) гур волуш ву бохучу массо а хъадисийн хъокъехъ а, уьш дуьйцуш хезна дацахъ а, ладугІучунна хийра хІума делахъ а. Боккъалла а, цу хъадисех теша везаш ву иза, царех цхъа а элп къобалданза дІататта дезаш а вац иза. Царех санна

(теша везаш ву) шайх теша хьакъ болучаьргара схьадаьхкинчу хьадисех а.

12. Цхьанненца а кыйса вала а, девне вийла а ца веза, я стага шена кыйсамаш дIабахьар Iамо а ца деза. Боккьалла а, къадаран а, (къематдийнахь АллахI) гург хиларан а, Къуръанан а, иштта кхидолчу суннатийн хьокъехь а къамелашкахь генавийлар дика а дац, магийна а дац. Ткъа и гIуллакх лелош верг Суннатан охIланах хир вац - цуьнан къамел нийса нислахь а, Суннатца догIуш нислахь а, цо кыйсамаш Iадбитталц а, иза муьтIахь хиллалц а, салафашкара (хьалха хиллачу дикачаьргара) схьадеаначух иза теша а тешна, дIахIотталц а.

КЪУРЪАН – АЛЛАХIАН КЪАМЕЛ ДУ, КХОЪЛЛИНА А ДОЦУШ

13. Къуръан - АллахIан къамел ду, кхоьллина а дац иза. Ала кхера (ийзавала) ца веза: (Къуръан) кхоьллина цахилар. Боккьалла а, АллахIан къамел Цуьнах къаьстина хIума дац, я кхоьллина цхьа а хIума а дац цуьнах. Кыйсаме вийларах а ларло, цу хьокъехь керла хIуманаш юкъадохучаьрца а, иштта схьааларан «лафзан» хьокъехь къамелаш дечаьрца а, иштта дIа кхин а. Иштта (кыйсаваларах ларло) олуш болучаьрца: «Суна ца хаьа, Къуръан кхоьллина ду а я иза кхоьллина дац а, амма АллахIан къамел-м ду иза». Иштта волу стаг бидаIатхо ву, олучарех тера а ву: «Къуръан кхоьллина ду». Ткъа Къуръан АллахIан къамел ду, кхоьллина а дац иза.

КЪЕМАТДИЙНАХЪ АЛЛАХІ ГУРГ ХИЛАРАХ ТЕШАР

14. Иштта тешар а къематдийнахъ (АллахІ) бІаьрга гурволуш хиларах, бух цІеначу хъадисашкахъ Пайхамарера (АллахІера салават, салам хуьлда цунна) дуьйцуш ма хиллара. Пайхамарна (АллахІера салават, салам хуьлда цунна) шен Дела гина хиларах а. Иза АллахІан Элчанера (АллахІера салават, салам хуьлда цунна) схъадеана хиларах а, иза бух цІена болуш хиларах а. Иштта иза дийцина Къатадас - ибн Іикримера а, Іаббасера а схъа ду аьлла. Иштта иза дийцина ал-Хъакам бин Абана - Іикримера а, ибн Іаббасера а схъа ду аьлла. Иза дийцина Іали бин Зайда а - Юсуф бин МихІранера а, ибн Іаббасера а схъа ду аьлла. Вай и хъадис кхета а до цуьнан схъагуш болчу чулацаман бух тІехъ, Пайхамарера (АллахІера салават, салам хуьлда цунна) схъамадарра. Ткъа цу хъокъехъ къамелашдар бидаІат ду. Цундела вай цуьнах тешаш ду, шен схъагуш долчу маІнин бух тІехъ. Аддамца а кьийса а ца къуьйсу вай цуьнах дерг.

КЪЕМАТДИЙНАХЪ ТЕРЗА ХИЛАРАХ ТЕШАР

15. Къематдийнахъ терза хирг хиларах тешар, цуьнах дерг хъадисехъ деана ма хиллара. Лай узур волуш ву къематдийнахъ, ткъа чуьркан тІоммал а узур вац (цхъаверг). Лайша лелийнарг узур ду, бакъ хаамашкахъ и дийцина ма хиллара. Оцу хаамех теша а веза, къобал а

бина, тЕэца а беца уш. Царех цхъаъ къобал а бина тЕцаоьцучарех, букъ а тоьхна, дІаверза а веза, иштта цу хаттаршкахъ кьийсавалар дита а деза.

АЛЛАХІА ШЕН ЛАЙШКА КЪЕМАТДИЙНАХЪ КЪАМЕЛДИЙРИГ ХИЛАРАХ ТЕШАР

16. Иштта АллахІа кьематдийнахъ лайшка кьамел дийр долуш хиларах тешар а. Царний, Цунний юкъахъ талмаж хир вац. Цуьнах теша а веза, къобал а дина, тЕэца а деза и.

ХЪОВД-ХИ ХИЛАРАХ ТЕШАР

17. Иштта Хьовд-хи хиларах тешар а. АллахІан Элчанна (АллахІера салават, салам хуьлда цунна) кьематдийнахъ Хьовд-хи хирг хиларах тешар, цуьнан уммат (и мала) цунна тЕдогІун долу. Ткъа цуьнан шоралла - цуьнан дохалла санна хир ю – цхъана беттан некъ. Цуьнан пхъегІийн дукхалла - стигалара седарчий санна дукха хир ю, дуккхаьчу а бух цІеначу хьадисашкахъ и дийцина ма хиллара.

КОШАН ІАЗАП ХИЛАРАХ ТЕШАР

18. Иштта кошан Іазапах тешар а, иштта хІара уммат шайн кешнаш чохъ зуьйр долуш хиларах а, цаьрга хоттур долуш хиларах а иманах а, Исламах а, церан Дела мила ву а, церан пайхамар мила ву а. (ДІавоьллиначунна коша) догІур ду Мункар а, Накир а (маликаш), АллахІана

лиьначу куьцара а, Цунна ма лаьара а. Цуьнах теша а веза, и бакъ а дина тӀеэца а деза.

ПАЙХАМАРА (АЛЛАХІЕРА САЛАВАТ, САЛАМ ХУЪЛДА ЦУННА) ШАПАІАТ ДИЙРИГ ХИЛАРАХ ТЕШАР

19. Иштта Пайхамара (АллахІера салават, салам хуьлда цунна) шапаІат дийриг хиларах тешар а. Иштта (бусалба нахах) цхьа нах, бага а бина, царех кІора хиллачул тІаьхьа, жоьжагІатера арабевриг хиларах а. Цул тІаьхьа омира дийр ду, ялсаманин неІарехь долчу татол чу кхийса уьш, аьлла. Бакъ хаамашкахь и дийцина ма хиллара. (Хир долуш а ду иза) АллахІана лиьначу кепара а, Цунна ма лаьара а. Бокъалла а, хила дезарг - цуьнах тешар а, кьобал а дина и тӀеэцар а ду.

МАСИХЪ АД-ДАЖАЛ ВЕРИГ ХИЛАРАХ ТЕШАР. ЦУЪНАН ШИНА БІАЪРГАНА ЮККЪЕХЪ КЕРСТА ВУ АЬЛЛА, ЯЗДИНА А ХИР ДУ

20. Иштта теша дезаш ду, ал-Масихъ ад-Дажал вериг хиларах а. Цуьнан шина бІаьргана юккъехъ яздина а хир ду керста (копар) ву аьлла. Цуьнах лаьцначу хьадисех теша а деза, и хир долуш хиларах теша а деза.

21. Марьяман кІант Іиса вуссург хиларах а (теша деза), цо иза (Дажал) вуьйриг хиларах а Лудда олучу гІалина чу волучу кевнашкахь.

ИМАН – ДЕШНАШ, ІАМАЛШ, СОВДОЛУШ, ЛАГІЛУШ ХИЛАРАХ ТЕШАР

22. Ткъа иман - дешнаш а, Іамалш а ю: совдолуш а, кІезиглуш а ду. Хъадисехъ и дийцина ма хиллара: «Уггаре а дуъззина иман - гІиллакхаш уггаре а хаза долчу муъманашкахъ ду».

23. Ткъа ламаз дитиначо керстаналла дина. Йитар керстаналла лоруш цхъа а Іамал яц, ламаз бен, ткъа и дитинарг керста ву. Иза вер хъаналдина а ду АллахІа.

КХУ УММАТАН ПАЙХАМАРАЛ ТІАЪХЪА УГГАРЕ А ДИКНИГ АБУ БАКР ВУ, ТІАККХА ІУМАР ВУ, ТІАККХА ІУСМАН БИН ІАФФАН ВУ

24. Кху умматан Пайхмарал (АллахІера салават, салам хуълда цунна) тІаъхъа уггаре а дика нах - Абу Бакр ас-Сиддикъ ву, цул тІаъхъа Іумар ибн ал-ХаттІаб ву, цул тІаъхъа Іусман ибн Іаффан ву. Оцу кхаанна хъалхара меттиг ло вай, АллахІан Элчанан (АллахІера салават, салам хуълда цунна) асхъабаша ма ялларра. Цу тІехъ бекъа а ца белла уьш.

25. Оцу кхааннал тІаъхъа - кхеташонан (я шуран) пхи декъашхо ву: Іали ибн Абу ТІалиб, ТІалха, аз-Зубайр, Іабдуррахъман бин Іавф, СаІд. Уьш берриге а халифаш хила хъакъ болуш хилла а бу. Уьш берриге а имамаш бу. Цу тІехъ вай Ибн Іумаран хъадисана тІетевжина ду: «Оха (дикалলেখъ) хъалхарчу даржехъ вагарвора Пайхамар

(АллахІера салават, салам хуьлда цунна) дийна волчу заманахь а, иштта дуккха а (цуьнан) асхьабаш болчу хенахь а: Абу Бакр, тІаккха Іумар, тІаккха Іусман, цул тІаьхьа дІатера тхо (я къамел сацадора оха).

26. Кхеташонан (я шуран) декъахошна тІаьхьа богІуш Бадран тІамехь дакъалаьцна мухІажарш бу, царел тІаьхьа - Бадран тІамехь дакъалаьцна ансараш бу, тІаккха - АллахІан элчанан (АллахІера салават, салам хуьлда цунна) бисина асхьабаш бу, цара хІижрат даран даржашка а, цара (Ислам тІеэцарехь) хьалхе яккхаре а хьаьжжина, хьалх-хьалхарниг хьалхара а волуш.

27. Цу бийциначарел тІаьхьа уггаре а дика нах АллахІан Элчанан (АллахІера салават, салам хуьлда цунна) кхиболу асхьабаш бу, иза шайна юкьа ваийтина долу чкъор. Иштта хІора Пайхмарца (АллахІера салават, салам хуьлда цунна) цхьаьна нисвелларг а ву - шарахь, я баттахь, я дийнахь, я сохьтехь. Я деккъа-цІенна иза (Пайхамар) гар нисделларг а ву асхьабех лоруш. Цо АллахІан Элчанца (АллахІера салават, салам хуьлда цунна) яьккхинчу хенан бараме хьаьжжина хир ду цуьнан асхьабаллин дарж, цо Ислам хьалха тІелацаре хьаьжжина а, цунна АллахІан Элчанера (АллахІера салават, салам хуьлда цунна) мел дукха хезна хьажжина а, цунна иза мел веа гина хьаьжжина а.

Асхьабех уггаре а лахарчу даржехь верг а везох лоруш ву АллахІан Элча (АллахІера салават, салам хуьлда цунна) ца гинчу чкъурал а, уьш массо а дикачу Іамалшца АллахІана дуьхьал болхахь а.

Пайхамарна (Аллахѳера салават, салам хуьлда цунна) уллехъ хилла асхъабаш, иза гинарш, иза хезнарш, цул сов, цуьнга иман диллина а болуш, иза шайн бѳаьрга гинарш, цхъана сохътехъ гинехъ а – уьш табиѳинел а безах бу, тѳаьххъарчара шайга мел ялуш ѳолу массо а дика ѳамалш ѳинехъ а.

ИМАМАШКА А, МУЪМА НЕХАН АМИРЕ А ЛАДОГѳА ДЕЗАШ ХИЛАР А, ЦАРНА МУЪТѳАХЪ ХИЛА ДЕЗАШ ХИЛАР А

28. Ладогѳа а деза, муьтѳахъ хила а деза куьѳгалхошна а, муьма нехан амирашна а, уьш дика белахъ а, вон белахъ а. Иштта куьѳгалхо хѳоьттиначунна а, нах шена гонах а гулбелла, шена реза хилла болу. Иштта туьрца ѳедал дѳа а лаяцна, шех муьма нехан амир цѳе а ѳоккхуш дѳахѳоьттиначунна а.

29. Ткъа гѳазоташ къематде тѳекхаччалц дѳакхехъа дезаш ду урхалчийн куьѳгаллехъ. (Урхалча) дика велахъ а, вон велахъ а, (тѳемаш) совцош а дац.

30. Иштта хѳонсаш дѳасаекъар а, таѳзарш дар а - и дерриге а урхалчийн омранца лелош ду. Цхъанненан а бакъо яц царна сийдокурш дийца а, уьш бохон гѳерта (я церан ѳедал дохон гѳерта) а.

31. Закат цаьрга (урхалчашка) дѳадала магийна ду, ткъа (закат цаьрга дѳадалар) меттара а ду. Шен закат цуьнга дѳаделлачунна кхачаме ду и - и урхалча ша дика велахъ а, вон велахъ а.

32. Цунна (урхалчина) я цуьнан сардална тӀаьхьа а хӀоьттина рузбанан ламаз дар магийна ду. Дуьззина лоруш а ду, шина раќатехь дан дезаш а ду иза. И шиь юхадийриг бидаќатхо ву, салафашкара схьадеьнарѓ Ӏаддитина а ву, Суннатца цадоѓурѓ лелош а ву. Рузбанан ламазах цхьа а ял хир яц цунна, нагахь цо ша ламаз дан декхар лоруш вацахь урхалчашна тӀаьхьа а хӀоьттина, уьш дика белахь а, вон белахь а. Суннат ду цаьрца ши раќат дар, дина ламаз дуьззина хиларах доѓ тешна хилар а. Цу хьокьехь цхьана тайпана шеко хила езаш яц хьан дагчохь.

33. Бусалба нехан урхалчех цхьанна дуьхалваьлларѓ, нах шена гонах гулбелла а волу, Ӏедал цуьнгахь лоруш а болу, муьлххачу а кепара и нисделлехь а - нах реза а болуш нисделла делахь а, я ницкъаца (Ӏедал дӀалацарца) нисделла делахь а - и дуьхьалваьлларѓ бусалба нехан цхьаалла йохош ву. Иштта волчу стага (лелориг) АллахӀан Элчанан (АллахӀера салават, салам хуьлда цунна) хьадисашца доѓуш дац (я дуьхьал ду). Нагахь и дуьхьалваьлларѓ валар нислахь - жехӀалаллица валар хир ду цуьнаниг.

34. Бусалба нехан паччахьна дуьхьал тӀомбар цхьанненна а магийна дац, я цунна дуьхьал валар а. Ткъа цу тайпана хӀума деш верѓ бидаќатхо ву, Суннатна дуьхьал а ву, (хьалха хиллачу дикачийн) некъахь а вац иза.

КЪУШЦА А, ХАВАРИЖАШЦА А ТӀОМБАР

35. Къушца а, хаварижашца а тӀомбар магийна ду, нагахь уьш стеган дахарна а, цуьнан бахамна а тӀегӀортахь. Ткъа

(уьш шена тЕлеттарг, цаьрца) тІомбан йиш йолуш ву шен са а, шен бахам а ларбеш, шен ницкъ мел бу уьш лардеш царна дуьхьало ян. Нагахь цара ша Іадвитинехь, уьш юха а бевлехь - цуьнан бакьо яц царна тІаьхьавала а, я уьш лобхуш лела а. И дан цхьанненан а бакьо яц, имам воцучуьнан я бусалба нехан куьйгалхо воцучуьнан. Шена уьш тЕлеттачу меттигехь бакьо хуьлуш ю цуьнан уьш юхатоха.

Цхьа а ца вен гІерта везаш а ву иза. Амма нагахь цуьнан карах тЕлеттарг валар нислахь, ткьа важа ша вен ца вейта дуьхьало еш тІом беш а хиллехь - АллахІа сийсаз вийр ву и велларг. Амма нагахь оцу хьолехь вер нислахь ша а, шен бахам а ларбан дуьхьало еш верг - иза шахІид волуш велла хиларе са а туйсу ас. ХІунда аьлча хьадисашкахь а, массо хаамашкахь а дийцинарг - царна латарца дуьхьало е аьлла, дийцина ду. Амма уьш байъа аьлла а, я царна тІаьхьавала веза аьлла а дина дац омра. Вийна дІаваккха а ца веза (къу а, хаварижхо а), нагахь иза охьавоьжнехь я цунна чов йинехь. Нагахь дуьхьалочо иза йийсар вахь - цуьнан бакьо яц иза вен, я шеггара цунна ШарІо билгалдина таІзар дан а. Ткъа цуьнан гІуллакх куьйгалхочуьнга даккха (дІадала) дезаш ду. Цо къастон дезаш а ду цунна дан дезарг.

**БУСАЛБА НАХАХ ЦХЪАННЕННА А ТОЪШАЛЛА
ЦА ДО ВАЙ ЦО ДИНАРГ БАХЪАНЕХЬ Я
ЯЛСАМАНИЦА А, Я ЖОЪЖАГІАТИЦА А**

36. Бусалба нахах цхъанненна а тоьшалла а ца до вай, цо диначуьнга а хъевсина - я иза ялсманехъ ву аьлла а, я иза жоьжагIатехъ ву аьлла а. Вай сатесна хила дезаш ду диканиг ялсамане кхачаре. Оццу ханчохъ кхоьруш (сагатдеш) хила а деза вай цуьнан хьокъехъ. Иштта кьинош динчу бусалбанан хьокъехъ кхоьруш хила а деза вай. Амма АллахIа цуьнах Шен кьинхетам баре догдоху вай.

37. Нагахъ цхъаь АллахIана дуьхьал водахъ, уьш бахъанехъ цунна, билггал, (жоьжагIатин) цIе йогIуш долчу кьиношца, амма тоба дина а волуш, уьш леточуьра юха а ваьлла - Сийлахъ-Везачу АллахIа цуьнан тоба кьобалдийр ду. АллахIа Шен лайшкара тоба кьобалдо, церан кьиношна гечдо.

38. Нагахъ цхъаь Цунна (АллахIана) дуьхьал водахъ, кху дуьненахъ шен кьинна догIу таIзар дина а волуш - и цунна кьинах цIанвалар хир ду. АллахIан Элчанан (АллахIера салават, салам хуьлда цунна) хьадисехъ и дийцина ма хиллара.

39. Нагахъ цхъаь кьинош долуш Цунна (АллахIана) дуьхьал водахъ, кьар а ца луш, кьиноьх юха а ца волуш, шайна таIзар дан догIуш долчу шен кьиношна дина тоба а доцуш - цуьнан хьал АллахIана лиьначу агIор хир ду. Шена лаахъ Iазап лур ду Цо цунна, ткъа Шена лаахъ гечдийр ду Цо цунна.

40. Нагахъ цхъаь керста а волуш Цунна (АллахIана) дуьхьал водахъ - Цо Iазап лур ду цунна, цкъа а гечдийр дац Цо цунна.

ЗУДА ЯЛИЙНАЧУЛ Я МАРЕ ДИНАЧУЛ ТІАЪХЪА ЗИНА ДИЧА ТІУЛГАШ ТОХА ДОГІУШ ХИЛАР БАКЪ ДУ

41. Зуда ялийначул тіаъхъа зина диначунна (нахаца леллачунна) тіулгаш тоха догіуш хилар бакъ ду, нагахъ цо мукІарло динехъ, я цо и дина хиларан бух белахъ.

АллахІан Элчано а (АллахІера салават, салам хуьлда цунна) тоьхна (зина диначарна) тіулгаш. Бакъ халифаша а тоьхна тіулгаш (зина диначарна).

МУНЕПАКЪАЛЛА А, АСХЪАБАШ ЕМАЛЪАР А

42. АллахІан Элчанан (АллахІера салават, салам хуьлда цунна) асхъабех цхъаь цуьнгара даьллачу цхъана хІуманна емал веш верг а, уьш безаш воцург а, церан кхачамбацарш дуйцуш а велахъ иза - бидаІатхо лоруш ву. (Цуьнан хьал иштта лаьттар ду) - иза царна массарна а кьинхетам бежа а волаваллалц, цуьнан дагчохъ церан хьокъехъ хьагІ-гамо а цахиллалц.

43. Мунепакъалла - керстаналла ду. И (мунепакъалла) - АллахІах цатешар а, кхечунна Іибадатдар а ду, тіехула бусалба волу сурт а хІиттош, АллахІан Элчанан (АллахІера салават, салам хуьлда цунна) заманчохъ хиллачу мунепакъаша санна.

44. Ткьа цуьнан (Элчанан) (АллахІера салават, салам хуьлда цунна) дешнаш: **«Кхо (билгало) шегахъ**

гулъелларг мунепакъ ву» – и гІуллакх кхераме хилар чІагІдаран маЪІнехъ ду. Цундела вай дийца а деза уьш, схъа ма дахккара, тида а ца туьдуш.

Цу кепара ду цуьнан (Элчанан) (АллахІера салават, салам хуьлда цунна) дешнаш а: «Сол тІаьхъа, керстанаш а хилий, тиларна чу а гІой, дІа ма хІитталаш, вовшийн кортош а дохуш».

Цу кепара ду (хІара хъадис а): «Нагахъ ши бусалба стаг, тарраш а даьхна, вовшех латахъ - вийнарг а, велларг а (жобжагІатин) цІергахъ хир ву».

Цу кепара ду (хІара хъадис а): «Бусалба (стаг) сийсазвар (я цунна лер) хъарамло ю (я догцІена цахилар ду), ткъа иза вер - керстаналла ду».

Цу кепара ду (хІара хъадис а): «Нагахъ цхъамма шен вешага алахъ: «ХІай, керста!» - цу шиннах цхъаь иштта хуьлуш ву».

Цу кепара ду (хІара хъадис а): «АллахІаца керстаналла дар ду - шен тайпанах дІавалар (я дІакъастар), (цуьнан тайпа мел) цІеяхна дацахъ а».

Иштта кхарех тера хъадисаш а, бух цІена а болуш, вайга схъакхаьчна долу - вай уьш тІе а оьцу, къобал а до, вайна (цу хъадисийн) тидар ца хаахъ а. Церан хьокъехъ къамелаш а ца до вай, царех дерг кьийса а ца кьуйьсу вай. Ткъа и хъадисаш тида а ца гІерта вай (дІабахначу дикачара) беллачу кхетамца а бен. Я дІа а ца тоьтту вай уьш, царел а бух чІогІах болучуьнца а бен.

ЯЛСАМАНИ А, ЖОБЖАГІАТИ А КХОЪЛЛИНА Ю

45. Ялсамани а, жобжагІати а хІинцале а кхоъллина йолуш ю. АллахІан Элчанера (АллахІера салават, салам хуълда цунна) хаамехъ схъа ма дарра: «Ялсамани чу вахча, гІала гира суна...», «...Кавсар а гира суна». Иштта: «Ялсамани чу хъаъжира со, цу чохъ дукхахберш карийра суна...». Иштта: «ЖобжагІати чу хъаъжира со, ткъа суна цу чохъ гира... (хІара а, иза а)». Ткъа и шиъ (ялсамани а, жобжагІати а) кхоъллина а яц бохуш верг тешаш вац Къуръанах а, АллахІан Элчанан (АллахІера салават, салам хуълда цунна) хъадисех а. Ткъа суна-м иза тешаш ву аблла а ца хета я ялсаманех а, я жобжагІатех а.

БУСАЛБА НАХАХ ВЕЛЛАЧУННА ДОКЪАН ЛАМАЗ ДАН ДЕЗА, ГЕЧДАР ДЕХА А ДЕЗА

46. Дела цхъаъ вина а волуш, веллачу бусалбанна докъан ламаз дан дезаш ду, цунна гечдар деха дезаш а ду. Гечдар ца деха а мегар дац цунна. Цунна докъан ламаз дар дуьтуш дац вай - цо летийна къинош бахъанехъ, бен а дац кегийра (къинош) делахъ а, даккхийра къинош делахъ а. Цуьнан хъал АллахІана лиъначу агІор хир ду.

ЧАККХЕ

ХІара - жайнин чаккхе ю. Хастам бу цхъана АллахІана! Цуьнгара салават а, салам а хуълда Мухъаммадана а, цуьнан гергарчарна а.

Дерриге жайна хезна ду аш-Шайх ал-Имам Абу АбдуллахИ Яхья бин Абу Гали ал-Хьасан бин Ахьмад бин ал-Баннана шен дегара аш-Шайх ал-Имам ал-МухГаззиб Абу ал-Музаффар Абдул-Малик бин Галий бин Мухьаммад ал-Хамаданера. Цо элира: «ХIара сан дог тешнарг ду (я хIара сан Гакьидат ду)».